

Ke koncepci vysokoškolského vzdělávání.

Jistě stojí za pozornost skutečnost, že při udělování Čestného doktorátu panu Tomáši Baťovi na VUT v Brně - navrhovatelem byla Fakulta technologická ve Zlíně, byl v jeho projevu zmíněn velký význam, jež byl ve Zlíně věnován vzdělávání mladé generace. Šlo o koncepci, která byla organizována takovým způsobem, že v průběhu vzdělávání prakticky nemohl uniknout žádný talent. Péče pedagogické veřejnosti začínala již od prvních ročníků po nástupu do obecné školy.

Pokusím se přiblížit tyto principy na koncepci možného vysokoškolského vzdělávání. Využijeme mechanismů, které byly užívány u firmy Baťa na středoškolském stupni vzdělávání.

Přijetí by uvažovalo dosažený studijní průměr a výsledky maturity na střední škole. Podle možností, při slabších studijních výsledcích, by pak pomocí testů byl proveden výběr posluchačů do prvního ročníku. Ve Zlíně byly sítím pro přijetí psychotechnické zkoušky. V prvním ročníku by bylo prodloužené přijímací řízení.

Pro první ročník vzdělávání by bylo vhodné si uvědomit, že současná teoretická příprava v jednotlivých oborech díky rozvoji počítačů má velmi mnoho společného. Ukazuje se, že všechny teoretické disciplíny při studiu přechodových dějů, jsou založeny na jednoduché Lagrangeově diferenciální rovnici druhého řádu (viz Barvíř M.: Poznámka k vytváření fyzikálních analogií - VUT, Svazek B 131, 1991 a rovněž Barvíř M.: O analogii ekonomických systémů s klasickou analytickou dynamikou - Politická ekonomie 6, 1993). Pokud nás zajímá dynamická stránka chování systému, pak lze snadno přejít na modelové vyšetření chování a to i obecně nelineárních diferenciálních rovnic. K tomu v první etapě není třeba velkých analytických znalostí řešení rovnic, avšak je třeba fyzikální pochopení problému. Bylo by tudíž vhodné propojit v prvním jednoročním studiu všechny fakulty pro studium

dynamického chování. Umožňovalo by to vytvoření kybernetického přístupu a synergetického názoru pro vazbu mezi systémy. Výhodou by bylo formulování jednotného přístupu k řešení, bezproblémová vzájemná komunikace mezi obory a případně snadný přestup posluchače na jiný než zapsaný směr studia.

Podle dosažených výsledků či získaných kreditů by posluchač byl přijat do druhého ročníku. Hranice by byla posuvná, daná tím, kolik posluchačů může být přijato z prostorových důvodů do tohoto ročníku. Naopak v případě neúspěchu by posluchač odcházel ze školy. Požadavky na přijetí by byly předem orientačně známy a každoročně upřesňovány. Část posluchačů s vynikajícími výsledky by tedy byla přijata do druhého ročníku universitního směru. Další část pak do potenciálně neuniversitního (bakalářského) směru. Na universitním směru by se prémiovým způsobem zvyšovaly sociální výhody (stipendia či koleje). Na bakalářské studium by mohli, a rovněž tak i do prvního ročníku, přijati posluchači za plnou úhradu studia a bez sociálních výhod při nesplnění studijních ukazatelů.

Po druhém ročníku může nastat případ, že není dosaženo očekávaných výsledků na universitním studiu a pak posluchač má možnost přejít na bakalářské studium. Obráceně posluchač bakalářského studia zlepšil přístup ke studiu a přes vynikající prospěch či testy může být přeřazen do universitního vzdělávání. Samozřejmě může v průběhu bakalářského studia si zapsat předměty universitního směru - třeba i ze zájmu. Nikdo by nebyl předem vyřazen a vždy by záleželo na studijních výsledcích posluchače.

Třetí ročník je zajímavý tím, že část posluchačů ukončí svá studia dosaženou bakalářskou hodností. Obsah studia se v tomto případě přizpůsobí této skutečnosti. Doplní se odborné a praktické dovednosti, obchodně-technická informovanost, znalost konversace v cizím jazyce a další. Po absolvování bakalářského studia se posluchač přes testy může přihlásit na univerzitní vzdělávání i po maximálně dvouleté praxi.

V universitívni větvi lze čtvrtý ročník rozložit na dvě léta vhodným zápisem přednášek. Principiálně by bylo možné, zájmové kursy absolvovat podle volby posluchače i v průběhu třetího ročníku. V universitním směru by posluchač po absolvování určitých předmětů automaticky získal titul bakaláře. Končí se dosaženým úplným vysokoškolským vzděláním. V průběhu studia si zároveň doplní druhý světový jazyk - jeden z nich slovem a písmem.

Po čtvrtém ročníku by část absolventů po osobním přijetí pedagogickou osobností pokračovala v doktorandském studiu. Toto studium by bylo možné rozložit na tři léta za účelem zahraniční stáže.

Ani ti, kteří odejdou do praxe, nemají uzavřenu cestu k dalšímu vzdělávání. Po maximálně dvouleté praxi mohou po přijímacích testech nastoupit na další studium. Toto může být za přijatelně formulovanou částku provedeno externím studiem.

Zásadně je možno říci, že

- je třeba zvýhodňovat posluchače, kteří mají zájem o studium, dosahují vynikajících výsledků a budou šířit slávu a věhlas školy
- je třeba potlačit v maximální míře přijímací a postupné zkoušky do jednotlivých ročníků a dát důraz na dlouhodobé výsledky studia
- není třeba požadovat, aby se posluchač při přijímacím řízení neodvratně rozhodoval co a jak bude studovat - měla by mu být dána možnost, aby na sobě pracoval a snažil se
- koncepce by dovolovala vybírat ze všech posluchačů a těmto po prvním roce dovoluje snadný přechod na jinou fakultu v případě, že jeho prvotní volba byla omylem. Prvé ročníky by byly principiálně shodné
- pro pedagogy to znamená, že musí pro prvý ročník upravit výuku na nižší úroveň, aby pak s výběrem posluchačů mohli na universitívni směru zvyšovat náročnost studia

- posluchač může dokončit po třech letech bezstresového studia vědom si skutečnosti, že plně vyčerpal svůj intelektuální talent a pílí
- v prvním ročníku (prodloužené přijímací řízení) by se mohly přednášet matematika, fyzika, počítače, modelování, cizí jazyky, filosofie, jakož i úvody do specializovaných oborů
- posluchač by si při jednotných osnovách mohl vybrat přednášky z jiných fakult, pokud by to z různých důvodů bylo pro něj výhodné
- zrušit mimořádné formy studia a organizovat postgraduální kursy a atestační řízení v zájmu organizací a jednotlivců

Článek je předkládán s nadějí, že bude využito při přestavbě vysokoškolského vzdělávání na VUT zkušeností, které byly odzkoušeny v třicátých letech ve Zlíně a znamenaly úspěšný pokus při výchově mladé generace. Koncepční možnosti přestavby nejsou jediné a tím méně konečné. Jde o pracovní materiál, který po dohovoru zainteresovaných odborníků jednotlivých fakult pomůže nově profilovat naši školu a usnadnit přestavbu na technickou universitu v Brně.

Doc. Ing. Miroslav Barvíř CSc
VUT FEI ÚAMT

průměr střední škola < 2,5 příp. testy

ukončení

I

nepřijat

výběr posluchačů < 1,5

příp. přijat za plnou úhradu

II

II

sociální výhody

> 2,75

opakování

za úhradu

testy

praxe

max 2 roky

III

3 roky

1 cizí jazyk

BSc, Ing C, ...

IV

rozložení studia

volba BVK 1, BVK 2, jazyková státnice, atp

4 ÷ 5 roků

2 cizí jazyk

MSc, Ing, ...

praxe

max 2 roky

V

testy

externě

za úhradu

VI

6 ÷ 10 roků

max do 28 let

PhDr, Dr Ing, ...

